

ΑΙ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΩΝ «ΑΣΤΕΡΩΝ»

«Η ΖΩΗ ΜΟΥ»

(«Άρθρο του ήθεσιου του κινηματογράφου Άλβέρτου Πρεζάν)

ΣΕΣ φορές μου ζητούν να γράφω τις αναμνήσεις μου, να μιλήσω για τις περιπέτειες της σταδιοδρομίας μου, να πω τι σκεπτόμαι για τον κινηματογράφο, νομίζω, ότι είμαι ένας εγκληματίας, που τον σύρουν στο δικαστήριο για να δικασθώ για τα κακούργημάτα του. Κι' εν τούτοις, δεν έκανα τίποτε το σοβαρό στη ζωή μου. Έργάσθηκα έμπιστα, αγωνίσθηκα, πέρασα κρίσεις άπογοητεύσεως και ικανοποιήσεις έπιτυχίας. Προσπάθησα να δώσω, βι, μπορούσα περισσότερο απ' τον εαυτό μου και χρησιμοποιήσα γι' αυτό την πείρα μου. Είπε αυτό εγκλημα; Μήπως όλοι δεν κάνουν το ίδιο σ' όλα τα πεδία της αν-

θρωπίνης δράσεως;

Η παιδική μου ηλικία δεν ύπηρξε ούτε πολύ κακή, ούτε πολύ καλή. Έτυχε να γεννηθώ στη Γαλλία, ανάμεσα στις άγροτικές μηχανές. Κι' επειδή τα έργοστάσια του πατέρα μου κατασκεύαζαν τριτοεις μηχανές, αναγκάσθηκα ν' ασχοληθώ μ' αυτές. Έπειτα ήρθε ο πόλεμος. Υπηρετήσα ως αεροπόρος. Κι' έπειτα πάλι ήρθε η ήττα, η άγροτικές μηχανές, ή δουλειά, το έμπόριο...

Υπήρξα ταξιδιώτης, έκανα πολλές και διάφορες δουλειές. Όσπου μιά μέρα συνάντησα τυχαίως τον παλιό σύντροφό μου Πιέρ ντε Γκεγκάν, του οποίου ο αδελφός ήταν σκηνοθέτης.

— Για πές μου, Άλβέρτε; με ρώτησε ο Πιέρ, ξέρεις από σταθί;

— Βέβαια ξέρω, του απάντησα, έτσι στην τύχη.

— Έλα, λοιπόν, αύριο στη Σάρτρη. Γυρίζεται εκεί η ταινία των «Τριών Σωματοφύλακων» του Λουιιά. Θα σε συστήσω και θα σε χρησιμοποιήσουν. Θα σου δώσουν ένα όμοιο κεντημένο κοστούμι, ένα μεγάλο καπέλλο με φτερά, ξίφος, μανδύα, κτλ. Θα διασκεδάσουμε σαν τρελλάταδα... Έλα!

Λέγεται με χαρά την πρότασή του και δεν γελάσθηκα. Η καλλιτεχνική αυτή ζωή, γεμάτη κίνηση, εκπλήξεις, εθιμική όμοια διάφορα οριζικά απ' τη μελαγχολική τακτική ζωή μου.

Και το σπουδαιότερο, έπειτα από τρεις μέρες δουλειάς και φασαρίας, με πλήρωσαν 630 φράγκα. Έξακόσια τριάντα φράγκα, για σκεπθήτε!... Δεν μπορούσα να πιστέψω στα μάτια μου. «Κι' όμως έτσι είναι», συλλογίζομαι μέσα στο τραίνο, που με πήγε στο Παρίσι. «Με άνακαλίωσαν. Το παιζιμά μου θα κάνει εντύπωση, θα γίνει άσπρη διάσημος, έκατομμυριούχος».

Τι παιδί που ήμουν! Μόλις πήγα να ιδώ την προβολή της ταινίας μου, έπαθα τρομερή άπογοήτευση. Στη Σάρτρη είχα την εντύπωση, ότι έκανούμην διαρκώς έμπρός στον κινηματογραφικό φραζό, ότι ήμουν το κέντρο της δράσεως, ο προνομιούχος ήθοποιός, που έμφανίζεται στα πρώτα πλάνα και γεμίζει με τις χειρονομίες του, το χαμόγελό του και τα δάκρυά του τα πάντα, κάθε σκηνή, κάθε επεισόδιο. Ένώ στην πραγματικότητα, μόλις κατώφλισα ν' ανακαλύψω τον εαυτό του, άσημαντο κομπάρσο, χαμένο μέσα στο πλήθος, στο περιθώριο μερικτών φρεγγαλέων σκηναών.

Η άπογοήτεύσή μου δεν είχε όρια. «Άπέτυχα, χάθηκα!», σκεπτόμην.

Και πράγματι, επί έναν όλόκληρο χρόνο έπεκράτησε άπόλυτη σιωπή. Ο κινηματογράφος δεν ήθελε ούτε να με ξέρη. Έπεισα πάλι με τα μούτρα στην αγάριστη δουλειά, στο πιασάρισμα των γεωργικών μηχανών, χωρίς καμιά έλπίδα.

Τι έγινε κατότιν; Μιά μέρα έλαβα ξαφνικά ένα σημείωμα της εταιρείας «Ντιαμάν—Μπερζές», που ζητούσε ενόν κατάλληλων για να κρατήση ένα ρόλο αεροπόρου. Είχαν βρει, φαίνεται, τη φίσα μου ως κομπάρσο σε κενόνα σκηνή τους και τυπικώς μου έστειλαν αυτό το σημείωμα. Έτροξα άμέσως και γρήγορα—γρήγορα δέχθηκα, βι, μου πρότειναν, με μικρό μισθό. Δεν μ' ένδιέφερε καθόλου το ο-

κονομικό μέρος!

Τα δέχθηκα όλα, μόνο και μόνο για να αισθανθώ τον κινηματογραφικό φραζό να με κυτάξη. Κι' όταν, παραχαλισμένος ακόμα, γύρισα σε λίγο στο σπίτι μου, είδα πλάι μου, στον έξωστη του τραμι, ένα νέο λεπτοκαμωμένο, συνεσταλμένο, με άρρωστη όψη. Λάγκωμα νευρικά το τοιγάρο του κι' έπειτα, άπειθυνόμενος σε μένα, μου είπε:

— Θά παίξετε λοιπόν στην ταινία μου;

— «Α! ναι! απάντησα μηχανικά και τόν χαλοκύνταξα. Και τότε θυμήθηκα, ότι τον είχα συναντήσει προδλίγου στο στούντιο.

— Λοιπόν, έξακολούθησε αυτός, θα σάς παρακαλέσω να βάλετε όλα τα δυνατά σας. Πρέπει να έπιτύχουμε, είναι η πρώτη ταινία μου. «Α! αλήθεια, συγγνώμη, δεν συστήθηκα: Είμαι ο συγγραφέας και σκηνοθέτης Ρενέ Κλαίρ.

Έτσι άφοσιώθηκα έντελώς στον κινηματογράφο. Με άπεροφρησε όλόκληρον. Γύρω μου, ο πραγματικός κόσμος μεταμορφωνόταν σ' έναν κόμο οργανωμένο, πιασμένο κατά τη θέλησή μου: σάτια με χοντρούς τοίχους έβγαίναν απ' τα χαρτονομία παρασκήνια, λυχνίες και δυνατοί προβολείς.

Ο έλεύθερος σφραγτός του δρόμου έξαφανίζόταν για να αντικατασταθώ απ' τους πειθαρχικούς κομπάρσους του στούντιο.

Αυτό ήταν το μοιραίο μου. Και τώρα, η ζωή μου, η σκέψή μου, ή σχέσεις μου έχουν κυριολεκτικώς κατακλυσθεί απ' τον κινηματογράφο. Τίποτε δεν με σώζει πλέον.

Αλήθεια: Θά ήθελα τάχα να σωθώ; Καθόλου. Είπε άπαισιο το

Ο Άλβέρτος Πρεζάν.

επάγγελμά μου: «Γυρίζεις κανείς κι' όταν κοιμάται, ενώ θα ήθελε να ντυθεί ενώ γυρίζεις». Τρώγει κανείς όρθός, όπως τα πουλιά, άνοζητεί έμφρες φωτισμού ακόμα και στην κόκκινη αντίγεια των βουλευδάρτων. Αγκαλιάζει και φιλεί υπό τον έλεγχο του άπερατέρ κι' όταν ο έλεγχος αυτός λείπει, δεν έχει πειά κανείς την δρεξι να φιληθώ. Μακιγιάρεται και λυγδώνεται κανείς για ν' βγή καλά στην όθονη, τσακώνεται, φρονάζει ή μαλώνει και φεύγει απ' τη μέση, τη στιγμή άκριβώς που θα ήθελε να μείνει.

Ο ήθοποιός του κινηματογράφου είναι μάγος και ελιώτας μαζί, βασιλεύς του φωτός και άσημαντός δοϋλος, ρευστή εικόνα και σωματική σάοκα. Υποχρεώνεται πρώτα να διχάξη την προσωπικότητά του κι' όταν πεθαίνει στ' αλήθεια, μοιάζει πώς και τότε ακόμα υποκρίνεται.

Τρομερό επάγγελμα, καταθλιπτικό, έπιτακτικό — σάς βεβαιώ — που κυριεύει τον ήθοποιό, τον τσακίζει, τον θυσιάζει. Κανείς δεν μπορεί ν' απαλλαγεί απ' αυτό το επάγγελμα. Γιατί, έντος απ' τις συγκινήσεις που μάζ κάνει να δοκιμάζουμε, δεν έχουμε και το δικαίωμα ν' απαλλαγούμε. Πώς να λιποψυχήσουμε, πώς να προσδώσουμε την ύπόθεσή μας, όταν τη στιγμή αυτή στο Χόλλυγουντ ένας Σαρλό άφρνε να τον χαστουκίση και να τον ξετινάξει για χλιωστή χορά ό παρτίνας του, ό έλπίφοβος γίγας; Μιά Γιερέττα Γιάρομπο

σέρνει το σώμα της — σώμα επείγειο άγγέλου — στο βούκο, ένας Ντουήγκλας Φαίρμαντξ περιφρονεί το θάνατο με τα επικίνδυνα πεδύματά του, μιά Μαριλέν Ντήτριχ εκθέτει το εθροαστο σοξέ-άπαθι της στον φλογισμένο άέρα της έρήμου, ενώ τέλος στη Γερμανία ένας Γιάννιγγξ δέχεται να γίνει πορτιέρης ξενοδοχείου και να σκρόνη βαρέα φορτία, ένας Βέρνερ Κρόους μπαίνει μέσα στο πεταί του δολοφόνου ενός τρελλού, ενός άγρίου ισουβίτου;

Ο ρόλος των ήθοποιών του κινηματογράφου δεν είναι πάντοτε εύχαριστος. Και μολαταύτα, οι ήθοποιοί αυτοί το θεωρούν ζήτημα τιμής να τον κρατήσουν ως το τέλος. Όχι μόνο για τα λεπτά (έχουν κερδίσει άκριτά), όχι μόνο για τη δόξα (ξέρουν τι άξίζει), αλλά γιατί είναι ιδεόπληκτα, άβουλα θύματα, που ύφίστανται, χωρίς να μπορούν να διαφύγουν, την ισχυρή γοητεία, την κυριαρχία του κινηματογράφου.

ALBERT PREJAN